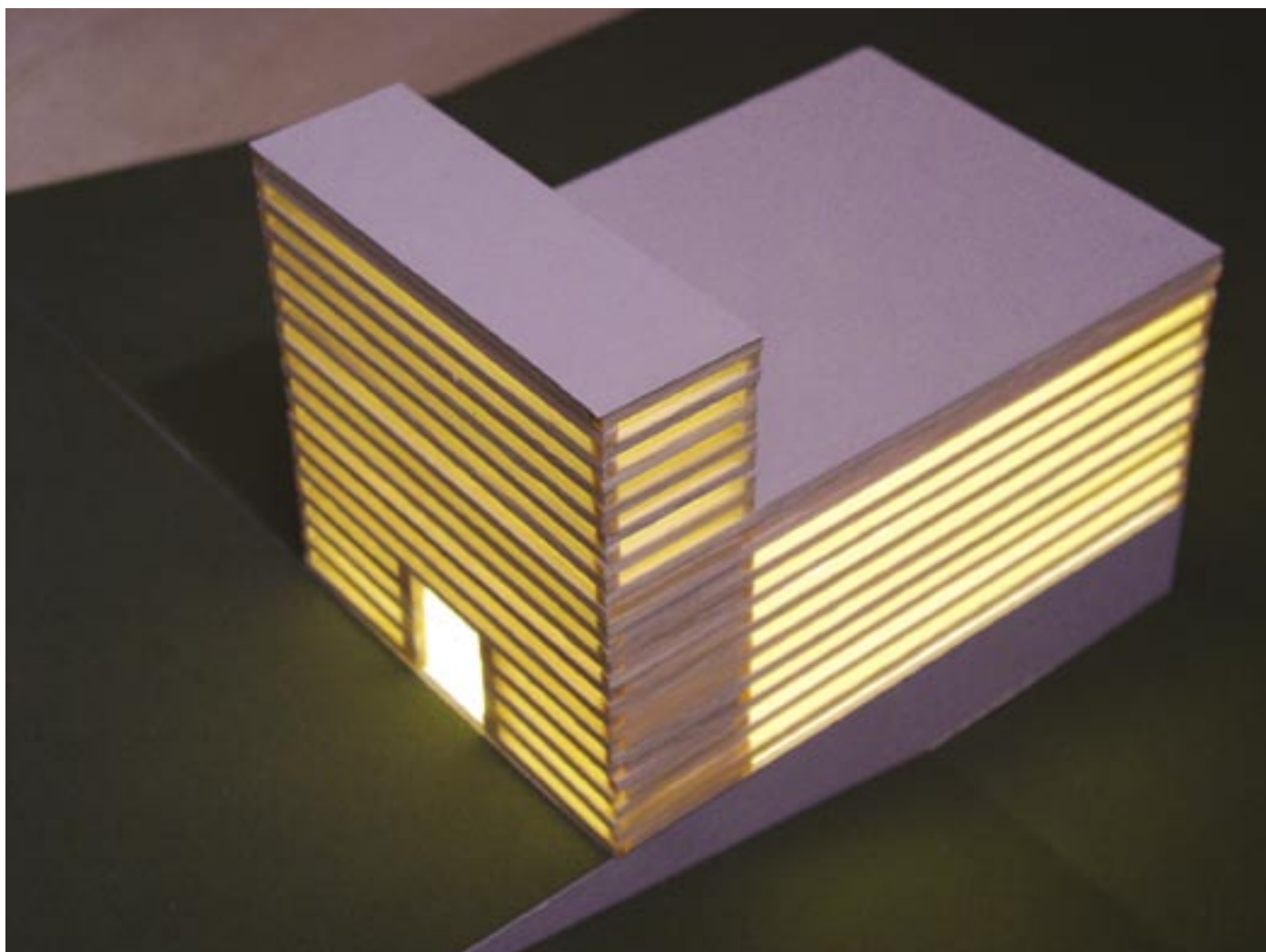

Väärikas maja väarikast materjalist

Viljandi metsakalmistu kabel

2004. aasta novembris kuulutas Viljandi linnavalitsus koostöös Eesti Arhitektide Liiduga välja avaliku arhitektuurivõistluse, et leida arhitektuuriselt sobivaim lahendus Viljandi Metsakalmistu kabelile. Aega anti vähe – detsembri keskpaigani.

Hoolimata objekti väiksusest, oli teema väga huvitav – on ju tegu esindusliku sakraalhoonega, mis esitab arhitektuursele kvaliteedile kõrgendatud nõudmised. Lisaks kabeli arhitektuursele lahendusele pidid võistlejad esitama ka ideekavandi kalmistu parkla, urnimatuste ala ja vabaõhu jumalateenistuste platsi rajamiseks.

Konkursi võitjaks kuulutati arhitekt Andres Lember (MALE Arhitektid OÜ), kes alljärgnevalt oma tööd tutvustab.

Töö algas mõtisklustega sellistel fataalsetel teemadel nagu elu ja surm. Igaühele meist on ligimese kaotus raske. Lein ja kurbus on väga rusuvad tunded, millega toimetulekuks vajame tihti peale lähedaste inimeste tuge. Omal tagasihoidlikul moel räägib siin kaasa keskkond, kus leinaja on sunnitud viibima. Nende hulka kuulvad ka leinamajad ja kabelid. Arhitektuurse vormikeele ning materjalide kasutusega

saab tekitada väga erinevaid emotsioone ja tundeid. Andes kabelile kergema ja õhulisema ilme, toome helgust ka kõige süngematesse hetkedesse.

Juurelnud põhjalikult nende teemade ümber, tekkis mul soov luua hoone, mis erineks traditsioonilisest kabelist, aga oleks siiski pühakojale omaselt väarikas. Omaette taotlus oli, et hoone ei kannaks endas ühegi religiooni ega usundi ideid, vaid oleks lihtsalt üks püha koht, kus iga lahkunu, sõltumata usutunnistusest ja tõekspidamistest, võiks asuda oma viimsele teekonnale.

Viljandi Metsakalmistu ala on maastikuliselt väga vaheldusrikas ja nauditav. Eri kõrgustega maapind ning peamiselt okaspuudest parkmets loovad seal mil-

jõoväertusliku keskkonna. Võistlustingimustest lähtuvalt tuli kabel projekteerida kalmistu uuele, laiendatavale osale, kus maapind langeb lääne-ida suunas terve majakorruse jagu. Seepärast saigi hoone kavandatud kahele tasapinnale. Lääne fassaadis asuv peasissepääs viib kõrge kellatorniga hoone esimesel korrusel asuvasse suurde ja avarasse matusetalituste saali. Seal on ka muusikute rõdu. Hoone teine sissepääs asub soklikorrusel, kuhu on paigutatud kõik ülejäänud ettenähtud ruumid: jutlustaja ja muusikute riietusruum, surnuaiavahi kabinet, WC-d, inventari- ja tehniline ruum ning säilituskamber. Hoone korrused on ühendatud soklikorrukselt kellatorni viiva puidust trepiga.

Väärikas maja vajab ka väärikat materjali. Üks selliseid on puit, millel on meie ehitustraditsioonides väga pikk ajalugu. Aastasadu on meie esivanemad kasutanud puitu küll tähtsamate, küll vähem-

tähtsate hoonete ehitamiseks. Puidul on olnud ja on endiselt oma kindel koht nii konstruktsioonimaterjalina palkmajades ja karkasshoonetes kui ka viimistlusmaterjalina sise- ja välitingimustes. Kaasaegsed puidutöötlemise tehnoloogiad võimaldavad puithoonete rajamisel luua ka uusi konstruktiivseid lahendusi. Kombineerides ehituspuitu metalliga ja kasutades liimpuitu, saab suurendada kandevastupidavust ning seega ehitada avaramaid hooned.

Kirjeldan ka lühidalt Viljandi Metsakalmistu kabeli konstruktiivset lahendust, tungimata sealjuures ehitusinseneride ja puidutehnoloogide töömaale.

Kabeli põhiplaan on mõõtmetega 14,6 × 9,6 meetrit, kõrgust on esimese korruse põrandast kellatorni tipuni 9,6 meetrit. Kui soklikorruse ehitamiseks on kavandatud monoliitne raudbetoon, siis hoone ülejäänud põhimahu moodusta-

vad puitkonstruktsioonid. Sisuliselt on tegu rõhtpalkidest majaga, mille minimalistlikku vormikeelt ilmestavad ruudukujuliste ristlõigetega palkidest ja klaasiribadest seinad. Palgiridadega vahelduvad horisontaalsed klaaspinnad. Selline kahe materjali kombinatsioon muudab hoone läbipaistvaks ning avardab siseruumi. Arhitektuurist tulenevalt on aga seintes ja lagedes tekkivad sildeavad puithoone jaoks liiga suured, mistõttu peab ilmselt kasutama liimpuitu või tugevdama palke ehitusterasest postide, varraste ja tõmbidega.

Hetkel on valmis kabeli eskiisprojekt. Edasine projekteerimine peab selgitama, milline konstruktiivne lahendus on kavandatud hoone ehitamiseks kõige otstarbekam ning sobivam. Arvan, et Eestis on küllalt palju häid ehitusinseneri, oma ala spetsialiste, kellega koostöös on võimalik Viljandi kabeli projekt realiseerida.